

MŰVÉSZETEK 1 +2244

ÉNEK-ZENE 1 +022

ÉNEK-ZENE

1-4. évfolyam

1 +368372

ÉKP 2013

Az *Ének-zene* tanterv az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program (ÉKP)* keretei között az 1-10. évfolyam számára kimunkált, a NAT 2012-höz igazított részletes tanterv. A tanterv és taneszközeit használhatják, választhatják azok az iskolák (pedagógusok), amelyek (és akik), az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* és pedagógiája szerint dolgoznak. (Az itt közölt *Ének-zene* tanterv szerves folytatása az 5-8. illetve a 9-10. évfolyam anterveinek.)

Javasolt óraszám

Évfolyam	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	1	1	1	1

Az ÉKP tanterv és a NAT 2012 viszonyának jellemzői

Az *Ének-zene* tanterv a **Művészetek** műveltségi terület **Ének-zene** műveltségi részterületére terjed ki. A tanterv az *Ének-zene* műveltségi részterület követelményeinek, valamint az *Ének-zene* tantárgyleírásában közölt továbbhaladási feltételeknek teljes mértékben megfelel. A tanterv lefedi a műveltségi részterületre előírt követelményeket. A NAT-követelményeken felül követelményeket fogalmaz meg a *furulyázás* tanulására, valamint *zenetörténeti ismeretek* elsajátítására vonatkozóan is. Az *Ének-zene* tanterv a NAT műveltségi területek oktatásának kiemelt fejlesztési feladatai közül eleget tesz a **Hon- és népismeret** követelményeinek, mivel megismerteti a tanulókkal a magyarság népzenei örökségét, népdalkincsét. Ezen túl lehetőséget teremt arra is, hogy a tanulók tájékozottságot szerezzenek a magyar műzene-irodalom kiemelkedő személyiségeiről, alkotásairól. Kodály Zoltán zenei nevelési koncepciója alapján elősegíti a magyar nemzeti hagyományokat őrző és az európai műveltségű – nyitott, kreatív és közösségi szellemű – *teljes embert* fejlesztő pedagógia megvalósulását. Segíti továbbá a **Tanulás** közös követelményeinek teljesítését, azáltal, hogy valamennyi évfolyamon - az ének-zene tanulásán túl - a zeneművészet nyújtotta *önművelési* lehetőségeket kínálja fel a tanulóknak.

A tanterv jellemzői

Az *Ének-zene* tanterv programja a *Kodály Zoltán* nevelési elvein alapuló gyakorlatot kívánja a leghatékonyabb mértékben a közös, együttes élmény megteremtésével, a befogadás és az ön kifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája által megvalósítani. Ezt szolgálják a tantervben szereplő főbb zenei tevékenységek: az *éneklés*, a *zenei írás-olvasás*, a generatív alkotó tevékenység (furulyázás) a *zenetörténeti ismeretek tanulás* és a *zenehallgatás*. A tanterv teljesítménykövetelményeit - következetes tanulás és tanulás segítés révén - bármely tanuló teljesíteni tudja. A tanterv tanulási programja módot kínál a differenciált tanulás szervezésére a pedagógusok számára.

A tanterv alkalmazásához szükséges feltételek

Az *Ének-zene* tantervet énektanári diplomával rendelkező pedagógus (az 1-4. évfolyamon tanítói, ének-zenei szakkollégiumi végzettségű) eredményesen taníthatja. A tanterv szerinti tanulást segítő pedagógusnak - szakmai alapképzettségén felül - birtokolnia kell a *furulyázás tanításához szükséges szaktudást* is, továbbá tájékozottnak kell lennie a *kortárs magyar és egyetemes zeneművészetben*. A tanterv különösebb tér- és időszervezést nem igényel. A tantervben szereplő tevékenységek tanulásához nem szükséges külön terem. Az olyan *szaktanterem* megléte viszont nem hátrány, ahol az ének-zene tanítás segítéséhez rendelkezésre áll egy billentyűs hangszer (lehetőleg pianó vagy zongora), illetve a multimédia lehetőségeinek és eszközeinek alkalmazása.

Az ének-zene tanulásának céljai az 1-4. évfolyamon

Az Értékközvetítő és képességfejlesztő program művészeti-esztétikai műveltséget preferáló gazdag tantárgyi rendszerében fontos helyet foglal el a zenei nevelés. A gyerekek kisiskolás kortól tanulják és gyakorolják a sokféle zenei tevékenységet. A tantárgy programja osztálykeretben lehetővé teszi valamennyi tanuló számára a hangszeres tanulást is. Az *ének-zene* tantárgy sokféle, választékos tevékenységtanulási lehetőséget kínál fel a kisiskolások számára, akik - kedvező tanulási attitűddel, megfelelő pedagógiai segítséssel - magasabbrendű szükségleteket (zenei önkifejezés, önművelés) birtokába juthatnak.

Kodály Zoltán zenepedagógiai felfogásának értelmében a zenei nevelési folyamat, a zenei képességek fejlesztésének centrumában a tanulók kognitív és emocionális kultúrájának szintézisét elősegítő – *zenei élmény* áll. A zenei élmény alapját egyrészt a zeneművek megismerése, másrészt azok előadása, megszólaltatása (interpretálása) képezheti, kiegészülve az énekes vagy hangszeres (fúvolya) improvizáció lehetőségeivel. A zenehallgatás és a zenei ismeretek gyarapítása csak kiegészítő eszköz és módszer a zenei élményhez vezető úton, miként a kottaismeret és a (relatív) szolmizáció. Az egyéni és a közös éneklés, a hallásfejlesztés, a ritmus- és dinamikaérzék fejlesztése együttesen az interpretációs képességek szerves alkotórészeként jelenik meg. Az improvizáció a kreatív képességek sajátos megnyilvánulási formája.

Az *ének-zene* tantárgy programja a *Kodály Zoltán* nevelési elvein alapuló gyakorlatot a befogadói és az alkotó kompetenciák fejlesztését kívánja a leghatékonyabb mértékben megvalósítani. Ennek érdekében a főbb zenei tevékenységek a tanórákon az alábbiak:

- Ⓜ éneklés, improvizáció
- Ⓜ zenei írás-olvasás,
- Ⓜ zenetörténeti ismeretek tanulása,
- Ⓜ zenehallgatás,
- Ⓜ fúvolyázás.

Az *ének-zene* tantárgy programja lehetőséget nyújt arra, hogy valamennyi zenei tevékenység végzése közben pozitív érzéseket éljenek át a tanulók, ezáltal a zene és zenélés számukra pozitív értéké válhat. *„A zenei nevelés sokoldalúan fejleszti a gyermek képességeit, nemcsak közvetlenül a zenei természetűeket, hanem koncentrációs készségét, beidegződéseit, érzésvilágát és szolgálja a testi nevelést is.”* (Kodály Zoltán)

A magyar gyermek- és népdalkincs, a jeles napok dalai, a régmúlt századok történelmi énekei és hangszeres táncdallamai - integrálva a magyar néptánc tantárgy programjával - pozitívan erősíthetik a tanulóknak a magyarsághoz való kötődését. Mindemellett az *ének-zene* tantárgy programja lehetőséget nyújt a tanulók számára a magyar és egyetemes zeneművészet megismerésére a kezdeti időktől a jelen kor zenéjéig, továbbá a távoli kultúrák zenéjével való ismerkedésre is. Az emberi-erkölcsi értékek felmutatására, az emberi nagyság és teljesítmény tiszteletére nyújt példát az egyes zeneszerzők életútjának, munkásságának, művészetének megismerése. A zenehallgatás idejének - életkoronként eltérő - növelésével, a zeneművek elemzésével a zenéről való szakszerű tájékozódás segítségével megerősödhetnek a tanulók zenebefogadó, illetve hangversenylátogató attitűdjei.

A zenei jelrendszerek tanulását segíti a fúvolya mint dallamhangszer, ami szinte minden tanuló kedvelt taneszközzé válhat. A fúvolyázással összekapcsolt zenei (dallam, ritmika, forma, hangsor) ismeretek gazdaságos képességfejlesztést és viszonylag gyors eredményt, sikert, azaz zenei élményt jelenthetnek a tanulók számára. Az egyéni és közös hangszeres muzsikálás gyakorlásából a tanulók későbbi együttzenélése során két- és többszólamú kamarazenélés fejlődhet ki. Ilyen és hasonló teljesítményekkel bizonyíthatják a tanulók az elsajátított ismeretek alkalmazni tudását.

Az ember természetadta „hangszere” az énekhang; a közös éneklés legtermészetesebb formája a kórusének egy szólamban vagy több szólamban egyaránt. Ez erősítheti a tanulóknak az összetartozás, az egymásrautaltság, a felelősség érzését és a közös munka örömét.

Kívánatos, hogy minden ÉKP-s iskolában – akár fakultatív formában is – szóljon a kórusének, és jelenjék meg az iskola rendezvényein, az Éneklő Ifjúság hangversenyein. Ez a tanulóknak sikerélményt jelenthet, alakíthatja izlésüket és értékvilágukat. Kodály Zoltán zenepedagógiai elvei a karéneklés különböző formáiban teljesülhetnek ki.

A kórusének műfaját, műnemét, műsorát, a kórusművek nehézségi fokát az adott éneklő közösség képességeinek és felkészültségének megfelelően szükséges megválasztani.

A tananyagelsajátítás, az ellenőrzés és az értékelés módszerei az 1-4. évfolyamon

<i>A tananyagelsajátítást szolgáló módszerek</i>	<i>Az ellenőrzést szolgáló módszerek</i>	<i>Az értékelést szolgáló módszerek</i>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Gyermekdalok éneklése, gyakorlása ❖ Gyermekjáték-dalok éneklése és játszása ❖ Népdalkánonok éneklése ❖ Szólamok felismertetése, gyakorlása: egyszólam – kétszólam ❖ Ritmusgyakorlatok: ritmus – számolás - lépés, osztinato ❖ Relatív szolmizációs gyakorlatok ❖ A hangok, dallamok kézjeles gyakorlása, kézjeles játékok: tanár-tanuló relációjában ❖ Hangközők éneklésének gyakorlása-dalok, dallamok segítségével ❖ Zenei hangulatok és stíluselemek felismertetése ❖ Zenehallgatás, közös éneklés ❖ Furulya-játék 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Egyéni és közös éneklés – szöveggel, szöveg nélkül, szolmizálva ❖ Írásbeli házi feladat ❖ Iskolai feladat írásban: egyszerű dallamok írásos rögzítése hallás után ❖ Ritmusok írásos rögzítése 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Hagyományos osztályozás ❖ Elemző szóbeli minősítés ❖ Elemző írásos minősítés ❖ Analitikus pontozás

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

1. évfolyam

Az ének-zene tanulásának céljai az 1. évfolyamon

Az éneklés és mozgásszükséglet kielégítésén túl válnak képessé a tanulók a gyermek- és játékdalok egyenletes lüktetésű (járólépés, osztinató) kísérésére. Ismerjék meg a pentaton hangok betű- és kézjelét. Tudjanak dalritmust hangoztatni, kapjanak késztetést dallam- és ritmusvariálásokhoz. Kapjanak kedvet és segítséget a zene megfigyeléséhez, s a befogadói attitűd kialakításához. Ismerjék fel a gyermekhangszíneket. Az aktív zenélési kedvet erősítő tevékenységgel, a furulyázással mélyítsék tovább a tanult dallami és ritmikai ismereteiket. Tanulják meg hangoztatni a tanult mondókákat a furulya egy azonos hangján, továbbá gyermekdalok könnyű dallamfordulatait. Egyidejűleg formálódjanak zenei képességeik, attitűdjeik, és bővüljenek önművelési lehetőségeik.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	GYERMEKDALOK, GYERMEKJÁTEKDALOK NÉPDALOK	GYERMEKDALOK, GYERMEKJÁTEKDALOK, NÉPDALOK ÉNEKLÉSE		
1.	<i>Csön-csön gyűrű, Csíp-csíp csóka, Badacsonyi szőlőhegyen, Andámdémusz, Kör, kör ki játszik? Ki játszik körbe? Mit játszunk lányok? Vékony vászon lepedő, Pám-pám paripám, Bújj-bújj, zöld ág, Recse-recse pogácsa, Tekeredik a kígyó, Ne nézz hátra, Most jöttem Bécsből, Most viszik, most viszik, Kis kece lányom, Anyám, édesanyám, Kinyílt a rózsza, Gyertek lányok ligetre, A part alatt, Sándor napján, Körtéfa, körtéfa, Hej, tulipán, tulipán, Cifra palota, Elvesztettem páromat, Hajlik a meggyfa, Fehér liliomszál, Iglice, szívem, Esik az eső, Tivitovitács</i>	<i>gyermekdalok éneklése egyenletes ritmosztinató kíséretével; gyermekjátékdalok egyidejű játszása és éneklése; gyermekjátékokban az egyenletes járólépés és mozgás gyakorlása</i>	Részt tud venni legalább tíz gyermekdal és öt gyermekjátékdal előadásában.	Hibátlanul, tisztán el tudja énekelni a tanult gyermek- és gyermekjátékdalokat. A dalok éneklését egyenletes járólépéssel vagy egyenletes mozgásokkal tudja kísérni.
II.	ZENEI ISMERETEK	ZENEI ISMERETEK TANULÁSA		
1.	<i>A zenei jelrendszer; dallami, ritmikai ismeretek</i>	<i>A zenei jelrendszer, dallami, ritmikai elemek tanulása ismert gyermekjátékdalok és gyermekdalok elemzésével</i>		

1.1.	dallami elemek: a dó, ré, mi, szó, lá hangok neve, kézjele; a vonalrendszer; vonalelemek (vonal, vonalköz) a vonalrendszerben	a dó, ré, mi, szó, lá hangok nevének, kézjelének megismerése, megtanulása; a dó, ré, mi, szó, lá hangok éneklése, a relációk gyakorlása dallamkirakóval; a vonalrendszer megtanulása; a kottairás előkészítése adott vonalelemek vonalrendszerbe történő rajzolásával	Ismeri a dó, ré, mi, szó, lá hangok nevét, kézjelét. Dallamkirakón el tudja helyezni a dó, re, mi, szó, lá, relációkat. Tudja társaival együtt énekelni kézjelről a dó, ré, mi, szó, lá hangokat.	Pontosan el tudja olvasni kézjelről, dallamkirakóról, kottáról a dó, ré, mi, szó, lá hangokat különböző relációkban. Dallamkirakón pontosan ki tudja rakni a dalmotívumokat a tanult hangokkal, és a ritmust is pontosan fel tudja tüntetni. Felismeri és meg tudja nevezni a vonalrendszer elemeit.
1.2.	Dallamvariálás: bővített, szűkített dallamok; Dallambefejezés-variációk	a dallamvariálás tanulása; dallambővítés-szűkítés, azonos dallam többféle befejezése	Segítséggel képes egyszerű dallamot bővíteni.	Tud dallamot variálni bővítéssel, szűkítéssel. Képes dalbefejezést improvizálni.
1.3.	Ritmikai elemek: a negyed- és nyolcad értékű hang neve, ritmusjele, kottajele; a negyed értékű szünet, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel; ütemfajták: a 2/4-es ütemfajták; a dalritmus és a mérőütés különbsége; ritmusvariálás: ritkítás, szaporítás, csere, ritmuskíséret; járás és egyéb mozgások páros ütemű énekekre, zenére	negyed- és nyolcad értékű hang nevének, ritmusjelének, kottajelének, a jelek olvasásának gyakorlása; a negyed értékű szünet, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel írásának gyakorlása; a 2/4-es ütemfajták megfigyelése és önálló létrehozása; a dalritmus valamint a mérőütés megkülönböztetése; ritmusvariálás gyakorlása: ritkítás, szaporítás, csere, ritmuskíséret; járás és egyéb mozgások gyakorlása páros ütemű énekekre, zenére	Hangoztatni tudja kis pontatlansággal a negyed- és nyolcad értékeket. Meg tudja különböztetni a dalritmust a mérőütéstől.	Meg tudja különböztetni a dalritmust és az osztínátót. Képes alkotni 2/4-es ütemfajtákat.
III.	ZENEMŰVEK	ZENEMŰVEK HALLGATÁSA		
1.	<i>Bartók Béla: Cipósütés, Házasodik a tücsök (Gyermekeknek I. 37.), Mese a kis légyről (Mikrokozmosz VI. 142.); Saint-Saens: Az állatok farsangja; Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi, Csúfolódó Prokofjev: Péter és a farkas; Zempléni László: Allegro ütőhangszerekre; Kodály Zoltán: Katalinka, Nagyszalontai köszöntő; Kurtág György: Játékok</i>	<i>A tanult gyermekdalok hangszere, énekes feldolgozásainak meghallgatása; zeneműrészek meghallgatása a hangszínhallás fejlesztése érdekében</i>	Felismeri a gyermek- és a női énekhangszíneket, továbbá a zongora, hegedű, fuvola, dob hangszínét.	Felismeri a meghallgatott zeneműveket, zeneműrészeket. Meg tudja nevezni a szerzőjüket, a művek címét és a hallott hangszereket.
IV.	FURULYÁZÁS	FURULYÁZÁS TANULÁSA		

1.

*Furulyatartás, -
megszólaltatás;
negyed és nyolcad
ritmusértékek;
dallamritmus, versek
ritmusa;
a szó-mi dalmotívumok
(C''-A);
a szó-lá-szó dallamfordulatú
motívumok (szó-lá=a-h);
dallam- és
ritmusimprovizáció*

*A furulya tartásának,
megszólaltatásának gyakorlása;
negyed és nyolcad ritmusértékek
hangoztatása ritmusjelről hallás
után;
dallamritmus továbbá versek
ritmusának azonos hangon való
hangoztatása;
a szó-mi dalmotívumok (C''-A)
játssza furulyán;
a szó-lá-szó dallamfordulatú
motívumok (szó-lá=a-h)
játsszásának gyakorlása;
dallam- és ritmusimprovizáció a
tanult ritmus- és dallamelemekkel*

Hangoztatni tudja
furulyán a tanult
dalmotívumok és
gyermekdalok ritmusát.

Dallamritmust és
mondókát tud
hangoztatni a furulya
egy azonos hangján.
Furulyázni tud szó-mi és
szó-lá motívumokat
tartalmazó dallamokat.

Év végi követelmény

1. évfolyam

- a) A tanuló tudjon 10-15 népi mondókát, gyerekdalt kifejezően énekelni emlékezetből
- b) Ismerje a tanult gyermekjátékokat, népszokásokat
- c) Tudjon együtt énekelni társaival szolmizációs kézjelekről (szó-mi, lá-szó-mi)
- d) Tudja megkülönböztetni a vokális és a hangszeres hangszíneket
- e) Ismerje fel a tanult ritmusértékeket (negyed és szünetjele, páros nyolcad), az ütemvonalat, a záróvonalat, az ismétlőjelet
- f) Dallamritmust és mondókát tudjon hangoztatni a furulya egy azonos hangján, tudja furulyázni a szó-mi és a szó-lá motívumokat

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

2. évfolyam

Az ének-zene tanulásának céljai a 2. évfolyamon

Váljanak képessé a tanulók a gyermek - és játékdalok egyidejű éneklésére és egyenletes lüktetésű kísérésére. Kapjanak képzést a szép kifejező éneklés elsajátításához. Sajátítsák el a Himnusz énekléséhez és hallgatásához megfelelő illemszabályokat. Ismerjék meg a pentakord hangkészletű dalmotívumokat. Ismerjék fel és tanulják meg hangoztatni a szinkópát a dalokban. Tanulják meg megkülönböztetni néhány hangszer hangszínét. Ismerjék fel hangzó zenéről a Himnusz. Sajátítsák el a zenei abc néhány hangját abc-s betűjelről és kottából. Érezzenek képzést a tanult gyermekdalok ritmusának, a megismert ritmusfajtáknak, továbbá egyszerű dalmotívumoknak az előadására.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	GYERMEKDALOK, GYERMEKJÁTEKDALOK NÉPDALOK	GYERMEKDALOK, GYERMEKJÁTEKDALOK, NÉPDALOK ÉNEKLÉSE		
1.	<p><i>Kácsa, kácsa Hej, pipirke, pipirke Új vár, fényes vár Zöld paradicsom János úr készül Harangoznak délre Egy boszorka van Este van már nyolc óra Harcsa van a vízben Hej Vargáné Két szál deszka Két szál pünkösdi rózsza, Cickom, cickom, Láttál-e már valaha, Gólya, gólya, gilice, Kinyílt a rózsza, Sárga csikó, Szántottam gyöpöt, Szélről legeljetek, Komáromi kisleány, Már megjöttünk estére, Szegény legény vagyok én, Fut a kicsi kordé, Édesanyám rőzsafája, Nád a házam teteje, A bundának nincs gallérja, Házasodik a tücsök, Úgy tetszik, hogy jó helyen, A szántói híres utca, Itt ül egy kis kosárban, Hull a szilva a fáról, Sej, haj fonóba (Weöres Sándor), Kis kertemben uborka, Föl, föl vitézek (Egressy) Himnusz (Erkel)</i></p>	<p><i>Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, népdalok megtanulása; gyermekdalok éneklésének gyakorlása egyenletes lüktetés kíséretével; gyermekjátékdalok egyidejű játéka és éneklése; az éneklést kísérő egyenletes járólépés gyakorlása körjátékokban; a dalok hangulatának megfelelő éneklés gyakorlása a Himnusz éneklésének megtanulása</i></p>	<p>Részt tud venni tíz gyermekdal és öt gyermekjátékdal előadásában és a Himnusz közös éneklésében.</p>	<p>El tud énekelni pontosan minden tanult gyermekdalt. A Himnusz pontosan el tudja énekelni. Minden tanult dalt pontos osztinátókísérettel is elő tud adni.</p>

II.	ZENEI ISMERETEK	ZENEI ISMERETEK TANULÁSA		
1.	<i>Dallam elemek</i>	<i>Dallam elemek tanulása</i>		
1.1	relatív hangrendszer; pentakord hangkészlet:	a relációk gyakorlása; a dó pentakord hangsor tanulása	Tud pentakord hangkészletű dallamot	A pentakord hangkészletű dallamot le
	a dó pentakord hangsor, a dó és lá pentakord hangkészletű dallammotívumok, dallamok, pentakord dallammotívumok	kézjelről, betűről, kottáról; dó és lá pentakord hangkészletű dallammotívumok, dallamok éneklése kézjelről, betűről, kottáról; pentakord dallammotívumok improvizálása; pentakord dallammotívumok lejegyzése vonalrendszerbe	kézjelről és betűről énekelni kevés hibával.	tudja olvasni kézjelről, betűről és kottáról. Tud pentakord dallamimprovizációt énekelni. Le tud jegyezni kétütemes pentakord motívumot adott kezdőhangra.
1.2	abszolút hangrendszer: a zenei abc	a zenei abc hangjainak (F-G-A- H-C''-D'') tanulása, vonalrendszerbe írás, megnevezésének, felismerésének, olvasásának gyakorlása	Meg tudja nevezni a vonalrendszerben az F- G-A-H-C''-D'' hangok helyét és nevét.	Felismeri, meg tudja nevezni és le tudja jegyezni a zenei abc törzshangjait.
2.	<i>Ritmikai elemek</i>	<i>Ritmikai elemek tanulása</i>		
2.1	ritmusfajták: a szinkópa, az egész értékű hang,	a szinkópa ritmusjelének megismerése, felismerése; szinkópa hangoztatása dalritmusban; szinkópa lejegyzése ritmusmotívumokban; szinkópa-ritmusképletre szavak gyűjtése; az egész értékű hang írásának, hangoztatásának gyakorlása;	Hangoztatni tudja a szinkópa-ritmust dalritmusban.	Felismeri hangzó zenében a szinkópát és azt ritmusmotívumokban le tudja jegyezni. Pontosan tudja hangoztatni a szinkópát.
2.2	formai elemek: a 4/4-es ütemfajták, ritmusimprovizáció	a 4/4-es ütemfajták megtanulása; ritmusmotívumok 4/4-es ütemekbe osztása; 4/4-es ütemek létrehozása, lejegyzése; ritmusimprovizáció a tanult ritmusképletek alkalmazásával	Ritmusmotívumokat kis hibázással be tud osztani 4/4-es ütemekbe.	Improvizálni tud 4/4-es ütemfajtákat a tanult ritmuselemek felhasználásával.

III.	ZENEMŰVEK	ZENEMŰVEK HALLGATÁSA		
1.	<p><i>Erkel F.: Himnusz;</i> <i>Egry B.: Klapka-induló;</i> <i>Vivaldi: A négy évszak – Tavasz;</i> <i>Daquin: Kakukk;</i> <i>Bartók B.: Gyermekeknek zongoradarabok,</i> <i>Hegedűduók, Paprikajancsi;</i> <i>Weiner L.: Róka-tánc;</i> <i>Kurtág Gy.: Játékok;</i> <i>Sáry L.: Kotyogó kő egy korszóban</i></p>	<p><i>Zeneműrészek hallgatása a hangszínhallás fejlesztése érdekében;</i> <i>dallami, ritmikai elemek megfigyelése, elemzése zeneművek hallgatásával</i></p>	<p>Felismeri hangzó zenéről a Himnusz. Felismeri a hegedű, zongora, trombita és dob hangszínét.</p>	<p>Felismeri hangzó zenéről a Himnusz. Meg tudja nevezni valamennyi hallgatott zenemű szerzőjét, címét és hangszerét. Évente ellátogat legalább két hangversenyre.</p>
IV.	FURULYÁZÁS	FURULYÁZÁS TANULÁSA		
1.	<p><i>Furulyázásra javasolt dalok:</i> <i>Harcra van a vízben (A-ról),</i> <i>Hej, tulipán (A-ról),</i> <i>Két szál deszka (A-ról),</i> <i>Kinyílt a rózsa (A-ról),</i> <i>Harangoznak (D-ről),</i> <i>Sándor napján (F-ről),</i> <i>Kis kece lányom (D-ről),</i> <i>Hajlik a meggy fa (A-ról),</i> <i>Zöld paradicsom (G-ről),</i> <i>Gyertek lányok (G-ről)</i></p>	<p><i>Dallami és ritmikai elemek tanulása furulyázással;</i> <i>gyermekdalok, népdalok furulyázásának gyakorlása;</i> <i>a zenei abc törzshangsorának furulyázása;</i> <i>népdalok furulyázása abc-s betűjelről és kottáról;</i> <i>ritmusképletek, dalritmusok hangoztatása azonos furulyahangon kottából, emlékezetből</i></p>	<p>El tud játszani furulyán az F-G-A-C” hangkészletű dalmotívumokat. Hangoztatni tudja furulyán a tanult ritmusfajtaikat.</p>	<p>Furulyázni tud nyolc-tíz dalmotívumot, gyermekdalt abc-s betűjelről, kottáról.</p>

Év végi követelmény**2. évfolyam**

- a) A tanuló tudjon 20-25 népi mondókát, gyermekdalt kifejezően énekelni egyénileg és csoportosan – emlékezetből
- b) Tudjon együtt énekelni csoportos éneklésben, népi játékban
- c) Zenehallgatás folytán ismerje fel a vokális és a hangszeres hangszíneke, különböztesse meg a vonós és a fúvós hangszeres hangzását
- d) Saját nevét jelenítse meg improvizációval (ritmikailag, dallamilag)
- e) Ismerje a vonalrendszert, tudjon dalritmust és a tanult pentaton és a pentacord relációkat olvasni és kottába írni –tanúri segítséggel.
- f) Ismerje fel és szólaltassa meg furulyán a tanult ritmusértékeket (negyed, negyed szünet, félérték és szünetjele, páros nyolcad)

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény**3. évfolyam****Az ének-zene tanulásának a céljai a 3. évfolyamon**

Tanulják meg előadni jó ritmusban és a dalok hangulatának megfelelő stílusban a magyar és más népek dalait a tanulók. Ismerjék meg a jelesnapokhoz fűződő népszokásokat. Tanulják meg tömören ismertetni azok lényegét. Szívesen vegyenek részt kánonok éneklésében. Ismerjék meg a zenei abc törzshangsorát (C'-C"). Ismerjék fel és tanulják meg hangoztatni az éles és nyújtott ritmust. Érezzenek készletet különböző hangszerek megismerésére, a hangzercsoportok hangzásának felismerésére. Fejessenek ki érdeklődését a hallott zenei részlet elemzésénél. Ismerjék fel a kisebb és nagyobb zenei egységeket (motívum, periódus). Ismerjék fel a zenei azonosság, hasonlóság, különbözőség, továbbá a témavariációk közötti eltéréseket. Ismerjék meg a gyermekkari hangzást. Váljanak képessé arra, hogy követni tudják a vezető szólam "útját" a kórusmű hallgatása során. Ismerjék fel az imitációt kórusművekben. Tanuljanak meg kottából egyszerű gyermek- és népdalokat furulyázni. Szívesen vegyenek részt könnyű népdalkánonok előadásában.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	NÉPDALOK, JELES NAPOKHOZ FŰZŐDŐ DALAINK, MÁS NÉPEK GYERMEKDALAI, KÁNONOK	NÉPDALOK, JELES NAPOKHOZ FŰZŐDŐ DALAINK, MÁS NÉPEK GYERMEKDALAI, KÁNONOK ÉNEKLÉSE		

1.	<p>NÉPDALOK: Két szál pünkösdrózsza, Kicsiny a hordócska, Aki szép lányt akar venni, Ha felmegyek a budai nagy hegyre, Hull a szilva a fáról, Virágos kenderem, S a te fejed akkora, A juhásznak, Kispircsi falu végén, Tavasz szél, Gábor Áron rézgyúja, Megyen már a hajnalcsillag, Jászkunsági gyerekek vagyok, Összegyűltek, összegyűltek, A karádi faluvégén, Lányok ülnek a toronyban, Adott Isten szekeret, Este van már, csillag van az égen</p> <p>KÁNONOK, KÉTSZÓLAMÚ ÉNEKEK: Kispircsi faluvégén, Hétfő, kedd, Amikor a mutató nyolcon jár, Nézz csak a réten szét, Kodály Z.: A juhász, Szőnyi E.: Sárga csikó;</p> <p>JELES NAPOK NÉPDALAI: Luca, Luca, Adjon az Úristen, A hajnali harangszónak, Emlékezzél házigazda, Régi szokás ez a nap nálunk, A, a, a, a farsangi napokban, Talalaj, Talalaj Tök-Lőrinc, Szent Gergely doktornak, Ma van húsvét napja, Mi van ma, mi van ma, Magos a ruafa, Elvégeztük, elvégeztük az aratást</p>	<p>Népdalok, jeles napok és népszokások dalainak stílusos, hangulatuknak megfelelő előadása;</p> <p>a jeles napok dalainak megtanulása európai és más földrészek gyermekdalai éneklésének gyakorlása az adott idegen nyelv helyes gyakorlásával; jellemző dallamfordulatok, ritmikai elemek pontos éneklésének gyakorlása; népdalkánonok éneklése</p>	Rész tud venni tizenöt népdal éneklésében.	Minden tanult népdalt, továbbá a jeles napok dalait pontosan és tisztán el tudja énekelni. Rész tud venni kánonok és kétszólamú dalok pontos éneklésében. A tanult dalokat felismeri valamely motívumukról.
II.	ZENEI ISMERETEK	ZENEI ISMERETEK TANULÁSA		
1.	Dallam elemek	Dallam elemek tanulása		
1.1.	a relatív hangrendszer: a pentaton hangkészletű dallamok	pentaton hangkészletű dallamok szolmizálása; ismert dallammotívumok utószolmizálása; pentaton dallam lejegyzése betűről vonalrendszerbe; dal felismerése valamely motívumról	Tud pentaton hangkészletű dalrészleteket kevés segítséggel kottából olvasni. Le tud jegyezni két-három ütem dalrészletet.	Tud kottából szolmizálni és abc-s névvel olvasni pentaton dallamot. Le tud jegyezni négy-hat ütemnyi dallamot adott kezdőhangra.
1.2.	az abszolút hangrendszer: a zenei abc törzshangsora	a zenei abc törzshangsorának tanulása; hangok írása, olvasása vonalrendszerben C-C''-ig		
2.	Ritmikai elemek	Ritmikai elemek tanulása		
2.1.	a pontozott fél	a pontozott fél érték írásának, hangoztatásának és felismerésének gyakorlása	Felismeri és hangoztatni tudja az éles és nyújtott ritmust hallás után dalokban.	Felismeri, meg tudja nevezni és pontosan képes hangoztatni az éles, a nyújtott és a pontozott fél értékű ritmusmotívumokat.

2.2.	a pontozott negyed és ritmuskészletei	az éles- és nyújtott ritmus írásának, hangoztatásának, ritmusjelről, kottáról való és hangzás utáni felismerésének gyakorlása; szavak, nevek gyűjtése éles- és nyújtott ritmusra		
2.3.	a 3/4-es ütem	a 3/4-es ütemfajták létrehozásának, hangoztatásának gyakorlása; ritmusmotívumok 3/4-es ütemekbe osztása		Létre tud hozni 3/4-es ütemfajtákat a tanult ritmuselemek felhasználásával.
III.	ZENEMŰVEK	ZENEMŰVEK HALLGATÁSA		
1.	<i>Vokális és hangszeres zeneművek, zeneműrészek; a zenei karakterábrázolás</i> L. Mozart: <i>Gyermekszimfónia</i> C. Saint-Saens: <i>Az állatok farsangja</i> Ránki György: <i>Pomádé király új ruhája</i> L. Bernstein: <i>Divertimento</i> Szőnyi E.: <i>A didergő király</i>	<i>A zenei karakterábrázolás megfigyelése, a hangszinhanglás fejlesztését segítő zeneművek hallgatása, elemzése; gyermekkari népdalfeldolgozások hallgatása; a zenei karakterábrázolás megfigyelése, elemzése; a tempó és a dinamika fokozatainak megfigyelése; hangszínek felismerésének gyakorlása hangszeres művekben; a vokális és hangszeres zene kapcsolatának megfigyelése; a meseopera megismerése, részeinek megnevezése; a motívum és periódus felismerése hangzó zenében; az azonosság, hasonlóság és különbözőség felismerése; témavariációk felismerése</i>	Felismeri a szimfonikus zenekar hangszercsoportjait.	Biztonsággal felismeri és meg tudja nevezni a szimfonikus zenekar hangszercsoportjait. Felismeri a hangzó zenében a motívum, valamint a periódus formai elemeket, továbbá az imitációt, a hasonlóságot és a különbözőséget. Évente ellátogat legalább két hangversenyre.

2.	<p><i>Jeles napokhoz és népszokásokhoz fűződő gyermekkari művek</i></p> <p><i>Kodály Z.: Lengyel László, Villő, Gergely-járás, Pünkösddőlő</i></p>	<p><i>Gyermek- és nőikari népdalfeldolgozások megismerése, elemzése; a gyermek- és nőikar hangzásának megfigyelése; szólások felismerésének gyakorlása; az imitáció felismerése kórusművekben</i></p>	<p>Felismeri és meg tudja nevezni a gyermekkar szólamait.</p>	<p>Biztonsággal felismeri és meg tudja nevezni a gyermekkar szólamait.</p>
IV.	FURULYÁZÁS	FURULYÁZÁS TANULÁSA		
1.	<p><i>Gyermekdalok, népdalok, kánonok:</i> <i>A hajnali harangszónak (G-ről),</i> <i>Mi van ma (G-ről),</i> <i>Szegény legény (D-ről),</i> <i>Szántottam gyöpöt (G-ről),</i> <i>Láttál-e már (C-ről),</i> <i>János úr készül (D-ről),</i> <i>Cickom, cickom (C"-ről),</i> <i>Este van már, nyolc óra (F-ről),</i> <i>Esik eső, zúg a gát (C"-ről),</i> <i>Még azt mondják, nem illik (D-ről),</i> <i>karácsonyi dalok</i></p>	<p><i>Gyermekdalok, népdalok, kánonok furulyázása a tanult zenei elemek alkalmazásával: pentaton hangkészletű dalok furulyázása abc-s betűjelről, kottáról;</i> <i>a C-dúr hangsor hangjainak furulyázása abc-s betűjelről, kottáról;</i> <i>éles- és nyújtott ritmusmotívumok furulyázása népdalokban;</i> <i>egyszerű kánonok furulyázása</i></p>	<p>Részt tud venni pentaton hangkészletű dalok furulyázásában.</p>	<p>Furulyázni tud nyolc-tíz népdalt, két-három kánont kottából és emlékezetből.</p>

Év végi követelmény

3. évfolyam

- a) A tanult népdalokat, jeles napok dalait tudja pontosan és tisztán énekelni. Egyénileg tudja elénekelni a Himnuszt
- b) Tudjon együtt énekelni kánonok és kétszólamú dalok pontos éneklésében
- c) Tudjon kottából szolmizálni és abc-s névvel olvasni pentaton dallamot
- d) Tudja alkalmazni a tanult tempójelzéseket és dinamikai jeleket
- e) Ismerje fel a ritmusképleteket kottaképről
- f) Ismerje fel a különböző kórustípusokat – hallás útján
- g) Hallás alapján tudja megnevezni a szimfonikus zenekar hangszercsoportjait
- h) Improvizáció: dallamkiegészítés, befejezés rögtönzése
- i) Tudjon furulyázni 8-10 népdalt és 2-3 kánont kottából

Tanulási cél, tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

4. évfolyam

Az ének-zene tanulásának céljai a 4. évfolyamon

Alakuljon ki az a szokásuk a tanulóknak, hogy az eddig tanult népdalokat tartalmi- hangulati szempontból rendszerezni tudják. Törekedjenek a különböző karakterű dalok stílusos előadására. Illemtudóan tudjanak részt venni a Szózat éneklésében. Tanuljanak meg kottát olvasni a relatív és abszolút hangrendszer segítségével. Ismerjék fel az ereszkedő, és visszatérő szerkezetű népdalformát. Tanuljanak meg rögtönözni zenei kérdést, és feleletet. Érezzék a páros és páratlan lüktetésű zene különbözőségét. Tanuljanak meg 3/4-es és 4/4-s ütemfajtaikat alkotni és hangoztatni. Ismerjék fel a női, a férfi- és vegyeskari hangzást, tanulják meg megnevezni a hangszínfajtaikat. Tanulják meg tömören ismertetni Bartók és Kodály munkásságának jelentőségét. Tanuljanak meg a szakkifejezések használatával rövid elemzést adni a Hány-szvit részleteiről. Kapjanak képzést iskolai és családi eseményeken való hangzeres szereplésre. Tanuljanak meg önállóan összeállítani műsort a tanult dalokból: gyermekdal, népdal, régi magyar táncdallamok.

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	NÉPDALOK, NÉPSZOKÁSOK DALAI, RÉGMŰLT SZÁZADOK MAGYAR TÖRTÉNELMI ÉNEKEI ÉS TÁNCDALLAMAI	NÉPDALOK, NÉPSZOKÁSOK DALAINAK, RÉGMŰLT SZÁZADOK MAGYAR TÖRTÉNELMI ÉNEKEINEK ÉS TÁNCDALLAMAINAK ÉNEKLÉSE		
1.	<p><i>Népdalok, népszokások dalai;</i> <i>magyar történelmi énekek;</i> <i>ünnepi dalai;</i> <i>régi magyar táncdallamok;</i> <i>kánonok;</i> <i>dallamrögtönzések</i></p> <p><i>Béreslegény, Láttál-e valaha, Hol háltál az éjjel, Röpülj páva, Erdő mellett estvéledtem, Fut a bácsi ló után, Este jó szürkül bé, Gyűjtöttem gyertyát, Hopp, ide tisztán, Elment a két lány, A malomnak nincsen köve, Madárka, madárka, Erdő, erdő, erdő. A bárnai kertek alatt, Sej, Nagyabonyban, Ó, mely sok hal, Sej besoroztak, Szegény vagyok, Felszántom a császár udvarát, Tiszán innen, Dunán túl, Szegény vagyok, Hej igazítsad, Édes rózsám, Csínom Palkó, A jó lovas katonának, Kossuth Lajos azt izente, Kossuth Lajos táborában</i></p>	<p><i>A dalok hangulatának, stílusának megfelelő előadásmód gyakorlása;</i> <i>tempo-guisto katona dalok éneklése;</i> <i>a Szózat éneklésének tanulása;</i> <i>ungareszka dallamok megismerése;</i> <i>egyszerű népdalkánonok éneklése;</i> <i>zenei kérdés-felelet rögtönzések</i></p>	<p>El tud énekelni társaival közösen tizenöt népdalt, történelmi éneket. Részlet tud venni a Szózat közös éneklésében.</p>	<p>Minden tanult dal pontosan és stílusosan el tud énekelni egyedül valamennyi versszakával együtt. Mintaszerűen részt tud venni a Szózat közös éneklésében. Részlet tud venni a tanult kánonok hibátlan éneklésében.</p>

II.	ZENEI JELRENDSZEREK, DALLAMI, FORMATANI ÉS RITMIKAI ISMERETEK	ZENEI JELRENDSZEREK, DALLAMI, FORMATANI ÉS RITMIKAI ISMERETEK TANULÁSA		
1.	<i>Dallami ismeretek</i>	<i>Dallami ismeretek tanulása</i>		
1. 1	hangsorok: a pentatónia; a dúr hangsor	pentaton hangsorok éneklésének gyakorlása; a pentaton hangkészlet felismerésének gyakorlása népdalokban; a dúr hangsor megtanulása; dúr hangkészletű dallammotívumok lejegyzése betű-kottáról vonalrendszerbe; a C-dúr hangsor éneklése abc-s névvel	Felismeri és meg tudja nevezni a vonalrendszerben a zenei abc törzshangjait: C-C”.	Biztonsággal felismeri és meg tudja nevezni a vonalrendszerben a zenei abc törzshangjait: C-C”.
1. 2	hangközök: a kvint (t5); a kvárt (t4); az oktáv (t8)	a tiszta kvint hangköz tanulása kézjelről, betűről, kottáról; a tiszta kvárt hangköz éneklése kézjelről, betűről, kottáról; a tiszta oktáv hangköz éneklése kézjelről, betűről, kottáról	Meg tud nevezni t4, t5, t8 hangközöket betűről és kottáról.	A t4, t5 és t8 hangközöket le tudja jegyezni megadott alaphangra.
1. 3	Dallamszerkezetek: a kvintváltó dallamszerkezet; a visszatérő dallamszerkezet	a kvintváltó dallamszerkezet megismerése, szolmizálása, felismerése népdalokban; a visszatérő dallamszerkezet felismerése olvasógyakorlatokban, népdalokban	Felismeri hangzó zenében a kvintváltó dallamszerkezetet. Felismeri kevés segítséggel a visszatérő dallamszerkezetű népdalokat.	Felismeri a kvintváltó dallamszerkezetet kottából és hangzó zenéből. Kvintválaszt tud rögtönözni szolmizálva. Felismeri hangzó zenéből a visszatérő dallamszerkezetet.
2.	<i>Formatani ismeretek</i>	<i>Zenei kérdés-felelet megfigyelése, felismerésének gyakorlása; zenei kérdés-felelet rögtönzött éneklése szolmizálva, szöveggel</i>	Segítséggel felismeri a zenei kérdés-feleletet egyszerű zeneművekben.	Felismeri a zenei kérdés-feleletet egyszerű zeneművekben.
3.	<i>Ritmikai ismeretek: váltakozó ütemű dalok ritmusa; 3/4-es és 4/4-es ütemek; dalritmus; ritmusmotívumok</i>	<i>váltakozó ütemű dalok ritmusának hangzotatása; 3/4-es és 4/4-es ütemek létrehozása; dalritmus leírása diktálás alapján; ritmusmotívumok 3/4-es, 4/4-es ütemfajtákba osztása</i>	Be tudja osztani a 3/4-es és 4/4-es ütemekbe a leírt ritmusmotívumokat.	A váltakozó ütemű dalok ritmusát pontosan tudja hangzotatni.
III.	ZENEMŰVEK	ZENEMŰVEK HALLGATÁSA		
1.	<i>Vokális és hangszeres zeneművek, zeneműrészletek; régii európai és magyar táncdallamok; Bárdos Lajos: Régi táncdal (kórusmű), Dana-dana (kórusmű); Bartók Béla és Kodály Zoltán népdalgyökerű zenéje; Bartók B.: Magyar Képek (zenekari mű 5 tételben), Este a székelyeknél (V.), Ürögi kanásztánc (I.);</i>	<i>Vokális és hangszeres zeneművek, műrészletek hallgatása, elemzése; a zenei karakterek megfigyelése és a hangszínhallás fejlesztése; régii európai és magyar táncdallamok, ungarészkek megfigyelése, elemzése; táncdallamok kórusfeldolgozásainak megfigyelése; a vegyeskari hangzás megismerése; Bartók és Kodály népdalgyökerű zenéjének megismerése; népzenei elemek felismerése az I.</i>	Felismeri a vegyeskar szólamait és meg tudja nevezni a női- és férfikar hangszíneit. Felismeri Bartók B.: Magyar Képek: Este a székelyeknél c tételét. Kodály: Hány János c. daljátékából felismeri az Intermezzo és a Napóleon csatája c. részleteket.	Valamennyi meghallgatott zeneművet képes felismeri. Meg tudja nevezni azok címét, szerzőjét, műfaját.

Kodály Zoltán: Háry János (daljáték), Háry János szvit-változat

és V. tételekben; népzenei téma zenekari feldolgozásának meghallgatása; a daljáték műfaj megismerése, meghatározása; a különböző karakterek, hangulatok zenei ábrázolásának megfigyelése, elemzése; a Háry-szvit tételeinek meghallgatása

IV. FURULYÁZÁS

FURULYÁZÁS TANULÁSA

1. Népdalok, régi magyar táncdallamok, egyszerű kánonok:

Dunáról fúj a szél (D''-ről),
Győri kanász (D''-ről),
Röpülj páva (D''-ről),
Én Istenem, minek élek (D''-ről),
Nád a házam teteje (F-ről),
Este van, este van (D''-ről),
Édes rózsám (G-ről),
Apor Lázár tánca (C''-ről),
Örömóda (A-ról),
Jertek, jertek (kánon)
Mostan kinyílt (D-ről),
Pásztorok pásztorok (C-ről)

Kvintváltó szerkezetű népdalok furulyázása;
D–D'' hangterjedelemben visszatérő dallamszerkezetű népdalok furulyázása;
táncdallamok furulyázása;
egyszerű kánonok furulyázása két-három szólamban

Furulyázni tud társaival közösen kevés hibával három népdalt a zenei abc törzshangjainak hangkészletével.

Furulyázni tud C-dúr hangkészletű népdalokat és részt tud venni furulyakánonok előadásában.

Év végi követelmény

4. évfolyam

- a) Tudja énekelni a tanult népdalokat és műdalokat közösen, a Himnuszt és a Szózatot pontosan
- b) Biztonsággal tudja felismerni és megnevezni a vonalrendszerben a zenei abc törzshangjait: C-C”
- c) Felismeri a kvintváltó dallamszerkezetet, valamint a visszatérő dallamíveket
- d) Pontosán tudja hangoztatni a változó ütemű dalok ritmusát
- e) A zenehallgatás során hallott zeneműveket felismeri és képes annak szóbeli jellemzésére
- f) Improvizáció: ritmussorok szabad és adott szempontok szerinti rögtönzése (8 ütem)
- g) Tudja furulyázni a C-dur hangkészletű népdalokat, és részt tud venni furulyakánonok előadásában

